

Uchwała Nr
Rady Miejskiej w Ostrołęce
z dnia

**w sprawie wyrażenia stanowiska w sprawie wstępnego
projektu Narodowego Planu Rozwoju 2007-2013 w kontekście
założeń Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego**

Na podstawie art. 18 ust.1 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2001r. Nr 142, poz.1591z późn. zm.) uchwała się, co następuje:

§ 1.

Wyraża się stanowisko w sprawie wstępnego projektu Narodowego Planu Rozwoju 2007-2013 w kontekście założeń Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego w brzmieniu określonym w załączniku do uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

UZASADNIENIE

Wstępny projekt NPR na lata 2007-2013 został zatwierdzony 11 stycznia br. przez Radę Ministrów, a następnie skierowany do ogólnonarodowej debaty i konsultacji o charakterze ogólnopolskim, sektorowym i regionalnym.

Minister Gospodarki i Pracy zainicjował proces konsultacji wstępnego projektu *Narodowego Planu Rozwoju 2007- 2013*, który potrwa do połowy kwietnia br.

Celem konsultacji jest zebranie opinii na temat propozycji zawartych w Narodowym Planie Rozwoju oraz sposobów ich realizacji. W konsultacjach mogą wziąć udział m.in. przedstawiciele samorządu terytorialnego, organizacji gospodarczych, społecznych, środowisk naukowych oraz wszyscy obywatele.

Kierunki rozwoju Polski, a co za tym idzie wszystkich regionów powinny mieć swoje odzwierciedlenie w zapisach Narodowego Planu Rozwoju. Kierunki te są określone w regionalnych strategiach rozwoju, dla województwa mazowieckiego jest to Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego. Założenia do aktualizacji. Strategii Rozwoju są w trakcie przygotowywania..

Narodowy Plan Rozwoju na lata 2007-2013 jest kompleksowym programem rozwoju społeczno-gospodarczego Polski. Przygotowanie i realizacja NPR ma spowodować skuteczne włączenie Polski w kształtowanie UE, której jednym z konstytucyjnych fundamentów jest zasada spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

NPR jest dokumentem o szczególnym statusie politycznym. Potwierdzają to doświadczenia państw członkowskich Unii Europejskiej, w których dokumenty te były szeroko konsultowane ze wszystkimi ważnymi partnerami społecznymi, w tym sektorem pozarządowym oraz z obywatelami.

W ramach uczestnictwa w konsultacjach nad NPR 2007-2013 Prezydent Ostrołki wystosował do środowisk społeczno-gospodarczych z terenu miasta

ankietę konsultacyjną, która uwzględniać miała propozycje i uwagi dotyczące przedmiotowego dokumentu. Nie znalazła ona oddźwięku wśród społeczności lokalnej i podmiotów funkcjonujących w Ostrołęce.

Nie mniej jednak proponuję poddać pod dyskusję przedstawione stanowisko i po jego ewentualnym zaakceptowaniu przekazanie go do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego oraz Ministerstwa Gospodarki i Pracy.

W załączeniu przekazuję również *Streszczenie Wstępnego projektu Narodowego Planu Rozwoju 2007-2013*, zaś całość dokumentu oraz Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego dostępna jest w Kancelarii Rady Miejskiej.

Stanowisko
Rady Miejskiej w Ostrołęce w sprawie wstępnego projektu
Narodowego Planu Rozwoju 2007-2013 w kontekście założeń
Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego

Miasto Ostrołęka jako jednostka samorządowa położona na terenie Województwa Mazowieckiego po zapoznaniu się ze wstępnym projektem Narodowego Planu Rozwoju 2007-2013 oraz analizując jego zapisy w kontekście Strategii Rozwoju Województwa wyraża poparcie dla idei opracowania planu rozwoju jako dokumentu wyznaczającego kierunki rozwoju Polski po akcesji do Unii Europejskiej. Przygotowanie wstępnego projektu Narodowego Planu Rozwoju w oparciu o ekspertów wywodzących się ze środowisk uczelni wyższych i instytutów naukowo-badawczych daje rękojmię otrzymania dokumentu poprawnego metodologicznie. Idea opracowania planu rozwoju zakłada, że powinien być to dokument, który obejmuje całokształt życia społeczno-gospodarczego ważnego dla państwa. Powinien nawiązywać on również do zadań regionalnych i lokalnych mających znaczenie dla rozwoju województw. Opracowany projekt rozwoju w naszej ocenie powinien również maksymalizować szanse rozwojowe województw i wykorzystywać cały potencjał rozwoju wewnętrznego tkwiący w województwach i wszystkich ośrodkach miejskich.

Przedstawione w projekcie priorytety zasadniczo odpowiadają w naszej ocenie kierunkom rozwoju miasta Ostrołęki oraz priorytetom, które zostały sformułowane w Strategii Rozwoju Miasta Ostrołęki do 2010 roku (Uchwała Nr 262/XXVI/2000 Rady Miejskiej w Ostrołęce z dnia 27 października 2000r.).

Można zgodzić się z większością ocen i kierunkami działań proponowanych we wstępnym projekcie Narodowego Planu Rozwoju, jednak nie podejmuje on fundamentalnych dylematów i problemów, przed jakimi stoi Polska. Pomijanie strukturalnych, niewątpliwie bardzo trudnych kwestii niezrównoważonego rozwoju i koncentrowanie uwagi na sprawach gospodarczych nie jest właściwym spojrzeniem na całokształt zagadnień związanych z rozwojem kraju. Kwestie, które warunkują rozwój Polski takie jak kwestie cywilizacyjne i społeczne, funkcjonowanie sektora publicznego w Polsce, regres samorządności terytorialnej, niski poziom edukacji społecznej i polityczne patologie, powinny być podjęte w tym dokumencie, który rząd przedstawia jako najważniejszy dokument definiujący długofalową strategię rozwoju Polski. Przedstawiony dokument jest zbiorem różnorodnych, często powtarzających się działań sektorowych, a nie wyrazistym planem całego rządu. Brakuje myśli porządkującej proponowane do realizacji działania. Rozpatrywane pojedynczo zazwyczaj są słuszne i ważne dla rozwoju, brak jest wskazania, które z działań są priorytetowe, a które uzupełniające lub drugorzędne.

Rozwijanie gospodarki opartej na wiedzy mogłoby być dobrą wizją rozwoju kraju. Powinniśmy dążyć do skoncentrowania rozwoju na budowaniu zdolności innowacyjnych gospodarki i nauki, rozwijaniu kapitału ludzkiego, budowaniu nowych miejsc pracy w powiązaniu z nowoczesnymi usługami i przemysłem.

W związku z przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej uważamy za szczególnie ważny problem zmniejszenia dysproporcji w rozwoju społeczno-gospodarczym zarówno pomiędzy Polską a pozostałymi krajami Unii Europejskiej, jak również dysproporcji społecznych i infrastrukturalnych istniejących w ramach regionów i powiatów w obrębie Województwa Mazowieckiego.

Szczególnie ważne w naszej ocenie jest zmniejszenie luki infrastrukturalnej pomiędzy regionem a innymi obszarami metropolitalnymi Europy oraz zwiększenie spójności wewnętrznej i poprawa dostępności zewnętrznej województwa. Za bardzo ważne działanie uważa się modernizację i rozbudowę regionalnego układu transportowego w tym zwiększenie środków na infrastrukturę techniczną w zakresie

dofinansowania realizacji prac remontowych.

Bardzo ważne jest również uwzględnienie celu długookresowego, który w naszej ocenie eliminowałby mankamenty opracowanego dokumentu – Stymulowanie rozwoju ośrodków subregionalnych. Oparcie rozwoju województwa mazowieckiego na Warszawie i aglomeracji warszawskiej oraz na kilku mniejszych ośrodkach wzrostu, które w niedawnej przeszłości posiadały statut stolic województw może zapewnić harmonijny rozwój województwa, a co za tym idzie całego kraju. Realizacja koncepcji równomiernego rozwoju województwa w oparciu o regionalne centra wzrostu powinna zaowocować maksymalizacją czynników wzrostu. Koszty rozwoju województwa w oparciu o kilka subregionalnych miejskich ośrodków wzrostu mogą być znacznie niższe i bardziej efektywne. Warunki tworzone do rozwoju społecznego i gospodarczego w oparciu o Warszawę jako wiodący ośrodek wzrostu i kilka centrów regionalnych stwarza możliwość przyjęcia modelu rozwoju bardziej stabilnego i bardziej odpornego na ewentualne wstrząsy gospodarcze i generowane przez nie wstrząsy wtórne w systemie politycznym.

Mając na uwadze jak najszersze możliwości wykorzystania środków pomocowych jakie Polska może otrzymać z funduszy europejskich, uważamy za zasadne przyjęcie wariantu podziału kraju z Warszawą jako odrębną jednostką statystyczną. Poziom PKB przypadający na mieszkańca Warszawy jest w stosunku do reszty województwa mazowieckiego bardzo wysoki i tym samym zawyża wskaźnik dochodów uzyskiwanych w całym województwie. Na podkreślenie zasługuje fakt bardzo silnego zróżnicowania gospodarczego w rozwoju tego regionu. Wydzielenie Warszawy spowoduje, że pozostała część województwa - o dużo niższych wskaźnikach gospodarczych - mogłaby w okresie dłuższym korzystać ze środków Unii Europejskiej. Ważnym argumentem przemawiającym za przyjęciem proponowanego przez nas wariantu jest znaczne pogorszenie się sytuacji gospodarczej i społecznej oraz postępująca degradacja obszarów pozametropolitarnych.

Koncepcja 16 Regionalnych Programów Operacyjnych jest w naszej ocenie

sluszna, jednak we wstepnym projekcie NPR zarysowana jest zbyt ogolnie, bez wskazania podstawowych problemow zwiazanych z jej realizacja, ktore wymagaja rozwiazania tj. zasady finansowania, problem koordynacji polityki regionalnej, mala zdolnosc samorzadow do profesjonalnego programowania, koniecznosc reform instytucjonalnych i prawnych. Wdrazanie kilkunastu odrębnych programow regionalnych bedzie zwiazane z koniecznoscia regionalizacji procesu decentralizacji, w szczegolnoscii za wprowadzenia zmian w systemie finansow publicznych. Zaleta podejscia regionalnego jest nie tylko wyzsza efektywnosc alokacji i wydatkowania funduszy, ale takze naturalna dla programow regionalnych koniecznosc koordynowania roznych dzialan branzowych.

Reasumujac, za najwazniejsze nalezy uznac :

- w celu umozliwienia samorzadom wojewodztw faktycznego wplywu na ich rozwoj, Narodowy Plan Rozwoju nie powinien byc dokumentem zbyt ogolnym, a powinien wykazywac konkretne zadania,
- obecna struktura NPR wymaga poprawy, wzrostu przejrzystosci formy, wiekszej prostoty przekazu,
- dla lepszego wykorzystania istniejacych mozliwosci rozwojowych nalezy ustanowic jasny uklad instytucjonalny z jak najpeelniejsza decentralizacja i naciskiem na samorzadnosc,
- brak jest wystarczajaco mocnego akcentu na problem gospodarki przestrzennej i informatyzacji administracji,
- nalezy zaakcentowac potrzebe rewitalizacji miast oraz przeniesc impulsy rozwojowe z obszarow metropolitarnych na ośrodki subregionalne (programy wspolpracy duzych ośrodkow miejskich z mniejszymi miastami),
- bardzo wazna jest rozbudowa infrastruktury, szczegolnie poprawa polaczen komunikacyjnych ze stolica,

- powinno się położyć większy nacisk na finansowanie edukacji,
- należy uwzględnić problem mieszkalnictwa, szczególnie szeroko dostępnego, taniego budownictwa mieszkaniowego,
- w pracach nad NPR należy uwzględnić wciąż pogłębiające się zróżnicowanie polityki w regionach słabo i wysoko rozwiniętych, zasadne wydaje się stworzenie mapy pomocy regionalnej,
- większy nacisk powinien być położony na promocję regionów w Unii Europejskiej,
- w celu wspierania działań polskich regionów i wzmocnienia ich spójności i ich rozwoju należy stworzyć siedemnasty program rozwoju,
- istnieje potrzeba rozważenia odważniejszej regionalizacji programów operacyjnych oraz bardziej regionalnego zarządzania programami sektorowymi,
- należy uprościć procedurę aplikowania o środki z Unii Europejskiej oraz procedurę prefinansowania, co zwiększy możliwość ich otrzymania, zwłaszcza przez podmioty z sektora małych i średnich przedsiębiorstw,
- należy stworzyć jednoznaczne i czytelne przepisy prawne (np. dotyczące kwalifikowalności VAT) oraz ustalić proste kanały informacyjne,
- bardzo ważną kwestią jest określenie wysokości środków pomocowych dla jednostek samorządu terytorialnego w celu uniknięcia niepotrzebnego wydatkowania środków na dokumenty planistyczne,
- należałoby zlikwidować procedurę naboru wniosków aplikacyjnych w formie otwartego, określonego czasowo naboru, a wprowadzić ciągły, bieżący nabór wniosków. Pozwoli to samorządom na racjonalne

gospodarowanie własnymi funduszami i ich efektywne wydatkowanie w roku budżetowym.

Jesteśmy przekonani, iż nasze stanowisko w przedmiotowej sprawie zostanie uwzględnione przy opracowywaniu ostatecznej wersji programu i przyczyni się do przygotowania takiej strategii rozwoju, która będzie cieszyła się poparciem wszystkich mieszkańców naszego kraju.

**Wstępny projekt
Narodowego Planu Rozwoju
2007-2013
STRESZCZENIE**

Warszawa, 11 stycznia 2005 r.

Po co Narodowy Plan Rozwoju?

Obecność Polski w Unii Europejskiej stwarza ogromną szansę zmniejszenia naszego dystansu do najwyżej rozwiniętych społeczeństw. By w pełni wykorzystać tę perspektywę rozwojową powstaje Narodowy Plan Rozwoju (NPR) na lata 2007 – 2013, który spaja wszystkie przedsięwzięcia o charakterze rozwojowym. **Jest koncepcją modernizacji polskiej gospodarki oraz propozycją takich zmian instytucjonalnych, które umożliwią tę modernizację.**

Misją NPR jest podjęcie i uruchomienie przedsięwzięć, które zapewnią wysoki wzrost gospodarczy, umocnienie konkurencyjności regionów i przedsiębiorstw oraz wzrost zatrudnienia, przy zapewnieniu wyższego poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

Czym jest NPR?

To Polska wersja „Strategii Lizbońskiej”. Koncepcja modernizacji polskiej gospodarki, wdrażana w warunkach członkostwa w UE, a także podstawa negocjacji z KE środków funduszy strukturalnych. To też kompleksowa strategia rozwoju społeczno-gospodarczego Polski i jej regionów. NPR to „narzędzie” zapewniające samorządom województw, że naprawdę są gospodarzami swoich regionów i mają faktyczny wpływ na ich rozwój.

Dlaczego w takiej perspektywie?

Unia Europejska programuje swój budżet w horyzoncie wieloletnim. Najbliższy kończy się w 2006 roku. Nowa perspektywa finansowa ma dotyczyć lat: 2007 – 2013. Harmonogram pracy Komisji Europejskiej zakłada przyjęcie w tym roku przez wszystkie kraje członkowskie ustaleń dotyczących przepisów oraz przedstawienie ramowych dokumentów unijnych, tak aby w roku 2006 można było przygotować i przyjąć niezbędne dokumenty programowe poszczególnych krajów, a od stycznia 2007 roku rozpocząć finansowanie przedsięwzięć.

Jakie pieniądze możemy przeznaczyć na rozwój w ramach NPR?

Podstawą szacunków są propozycje Komisji Europejskiej dotyczące następnej perspektywy finansowej UE. Łączna wielkość zaangażowanych środków finansowych może przekroczyć 142 mld Euro (tj. ponad 560 mld złotych), z czego:

pieniądze UE to ok. 73,6 mld Euro (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny, Fundusz Spójności, Europejski Fundusz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejski Fundusz Rybacki, a także inne projekty w ramach celu 1a Nowej Perspektywy Finansowej) w cenach z 2004 roku;

wkład Polski w projekty współfinansowane ze źródeł budżetu Wspólnoty; to 24,5 mld Euro; 16 mld Euro stanowią będą środki krajowe przeznaczone na priorytety i działania niewspółfinansowane przez UE, szacowane pieniądze prywatne to ok. 28 mld Euro.

Rozkład i proporcje strumieni finansowych mogą ulec modyfikacji.

Podstawy rozwoju na lata 2007 - 2013

Fundamentem rozwoju społeczno-gospodarczego Polski w ciągu kilkunastu lat musi być wysokie tempo wzrostu gospodarczego rzędu 5% PKB rocznie. Wysoka dynamika gospodarcza samoczynnie nie wywołuje jednak pozytywnych skutków rozwojowych w całej gospodarce, odczuwanych przez wszystkie grupy społeczne. By wyeliminować bariery rozwojowe niezbędne są interwencyjne działania państwa, skoncentrowane na stymulowaniu i utrwalaniu tendencji rozwojowych.

Do tej pory, mimo wysiłków reformatorskich, nie udało się w Polsce ustanowić układu instytucjonalnego, który umożliwiłby pełne wykorzystanie naszych możliwości rozwojowych. Chaotycznie miotamy się między centralizacją i decentralizacją, podejściem sektorowym i horyzontalnym, naciskiem na resortowość i samorządność. Wśród obywateli wywołuje to przekonanie o „biurokratycznej anarchii”. Państwo – zgodnie z tym odczuciem – stało się źródłem nieładu i rozkładu więzi społecznych. Gwałtownie obniża to zaufanie do instytucji publicznych, przy jednoczesnym rozbudzeniu roszczeniowych postaw w stosunku do państwa, co w rezultacie prowadzi do wzrostu demokratycznego deficytu. Z tego wynika, iż **nie da się oddzielić dwóch procesów: określenia celów rozwoju społeczno-gospodarczego i zmian w układzie instytucjonalnym władzy. Stąd Narodowy Plan Rozwoju na lata 2007-2013 musi być także programem niezbędnych zmian instytucjonalnych.** I dlatego debata o rozwoju Polski w najbliższych latach powinna ogniskować wokół odpowiedzi na podstawowe dylematy:

- Jak godzić umacnianie konkurencyjności z podnoszeniem poziomu spójności społecznej, ekonomicznej i przestrzennej?
- W jaki sposób utrzymać wysoki wzrost gospodarczy i jednocześnie zapewniać zrównoważony rozwój?
- Jak przekształcać obszary społecznej i gospodarczej zapaści w ogniwa rozwoju?
- Jak odchodzić od modelu państwa resortowo-korporacyjnego na rzecz modelu państwa samorządowo-obywatelskiego?
- Jak przeprowadzić Polskę z cywilizacji produkcyjnej do cywilizacji informacyjnej?

Jakie są najważniejsze wyzwania polskiej gospodarki?

- skonsolidowanie finansów publicznych, zmiana struktury wydatków publicznych, tak aby w większym stopniu realizowały one cele prorozwojowe i służyły wzrostowi zatrudnienia,
- stopniowe zmniejszenie długookresowych stóp procentowych dzięki znacznej poprawie koordynacji polityki fiskalnej i monetarnej,
- stopniowy wzrost zatrudnienia,
- redukcja barier rozwoju dla poszczególnych regionów kraju,
- zwiększenie liczby inwestycji krajowych i zagranicznych,
- promowanie i wzmacnianie przedsiębiorczości oraz zwiększanie potencjału innowacyjnego polskich firm,
- restrukturyzacja i prywatyzacja podmiotów publicznych w pracochłonnych sektorach o niskiej wydajności oraz wzmocnienie konkurencyjności niektórych branż infrastrukturalnych (np. telekomunikacja, energetyka),
- dostosowanie możliwości edukacji do potrzeb i aspiracji rozwojowych społeczeństwa,
- zracjonalizowanie kosztów ochrony środowiska oraz poprawa efektywności wykorzystania energii, surowców i materiałów, a także zapobieganie powstawaniu odpadów,
- rewitalizacja miast i przyspieszenie procesu urbanizacji kraju, rozbudowa i podnoszenie jakości zasobów mieszkaniowych,
- realokacja zasobów pracy z rolnictwa do innych bardziej produktywnych działów gospodarki, promocja alternatywnych form działalności gospodarczej (np. agroturystyka),
- promowanie tworzenia nowych sektorów usług,
- budowa społeczeństwa informacyjnego, wykorzystanie szerokopasmowego Internetu do wzrostu konkurencyjności przedsiębiorstw, zapobieganie zjawisku wykluczenia informacyjnego,
- promowanie wizji państwa taniego, przejrzystego i przyjaznego dla obywateli,
- rozwój społeczeństwa obywatelskiego.

Jak powstawał wstępny projekt NPR?

Plan jest zestawieniem strategicznych celów, priorytetów, przedsięwzięć i instrumentów, oraz programem kompleksowych zmian instytucjonalnych, warunkujących ich realizację i wdrożenie. Efektem tych zmian ma być lepsza efektywność i sprawność sektora publicznego, szczególnie administracji publicznej. Pomóc mają także w rozwinięciu w Polsce nowoczesnego zarządzania publicznego, zastępującego tradycyjny model administracyjno-biurokratyczny.

Podstawowe wartości NPR:

- **Obywatelska suwerenność jednostki** – swobody obywatelskie i gospodarcze, przedsiębiorczość, innowacyjność, prawo do autonomii i samorealizacji,
- **Spójność i solidarność społeczna** – równe szanse wszystkich społeczności i grup społecznych, silna tożsamość kulturowa, usunięcie dyskryminacji i integracja wykluczonych,
- **Zrównoważony rozwój** – orientacja na poprawę jakości życia obecnych i przyszłych pokoleń, przy zapewnieniu ochrony i zachowania zasobów przyrodniczych i dziedzictwa kulturowego oraz właściwej struktury demograficznej społeczeństwa.

Główne zasady sprzyjające realizacji podstawowych wartości:

- **Uznanie wykształcenia, wiedzy, informacji i kultury za fundament społeczno – gospodarczego rozwoju,**
- **Pomocniczość państwa** – umacnianie samorządności terytorialnej i społeczeństwa obywatelskiego,
- **Polityka prorodzinna** przyczyniająca się do wyższego poziomu dzietności, gwarantująca prawidłowy rozwój dzieci i promująca partnerski model rodziny,
- **Ochrona rynku i konkurencji,**
- **Zapewnienie równego dostępu do sądu i ochrony konstytucyjnych praw,**
- **Dialog obywatelski i partnerstwo społeczne,**
- **Kształtowanie partnerskich relacji Polski z państwami demokratycznymi** oraz jej uczestnictwa w globalnej polityce i gospodarce.

Jakim celem strategicznym służyć mają przyjęte rozwiązania?

Utrzymanie gospodarki na ścieżce wysokiego wzrostu gospodarczego

Polska gospodarka charakteryzuje się znaczącym potencjałem rozwojowym, ale też szeregiem strukturalnych zapóźnień i deficytów. Zagrożeniem jest na przykład wysoki i szybko rosnący poziom zadłużenia państwa. Rozwiązywanie zasadniczych problemów gospodarczych i społecznych będzie możliwe jedynie pod warunkiem utrzymania wysokiego poziomu wzrostu gospodarczego.

Wzmocnienie konkurencyjności regionów i przedsiębiorstw oraz wzrost zatrudnienia

W 2004 r. polska gospodarka wyszła z okresu spowolnionego wzrostu i stagnacji. Można przewidywać, że tempo wzrostu zbliży się do poziomu 6%. Właśnie teraz niezbędne staje się podejmowanie takich procedur i uruchamianie przedsięwzięć, które umocnią mikroekonomiczne fundamenty gospodarki oraz utrwalą tendencję wzrostową.

Podniesienie poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej

Transformacja w latach 1989 - 2004 wiązała się z występowaniem negatywnych zjawisk społeczno-gospodarczych. Wysokie bezrobocie, pogłębiające i poszerzające się ubóstwo, wykluczenie społeczne, dezintegracja społeczna, marginalizacja wielu wspólnot lokalnych i peryferyzacja niektórych regionów stanowi zagrożenie i przeszkodę w rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, oraz staje się źródłem konfliktu społecznego. Jednocześnie zjawiska te ograniczają potencjał rozwojowy gospodarki i możliwości awansu cywilizacyjnego. Stąd rozwój społeczno-gospodarczy musi respektować potrzebę wyższej spójności oraz być zgodny z zasadą zrównoważonego rozwoju.

Miarami realizacji tego celu będą: zróżnicowanie poziomu dochodów i rozwoju regionalnego oraz dostępność komunikacyjna do regionów peryferyjnych.

Na co szczególnie będziemy zwracali uwagę – na jakie priorytety – przy realizacji NPR?

Inwestycje - wzrost inwestycji odpowiadających wyzwaniom postępu technologicznego i społeczeństwa informacyjnego, rozbudowujących i modernizujących infrastrukturę techniczną kraju oraz realizujących zasadę zrównoważonego rozwoju.

Zatrudnienie - tworzenie nowych miejsc pracy będzie następowało przede wszystkim przez rozwój drobnej przedsiębiorczości, a rozwój umiejętności i kwalifikacji oraz zmiany przepisów prawa pracy w tym rozwijanie alternatywnych form zatrudnienia (telepraca, praca czasowa, praca w niepełnym wymiarze czasu) ułatwiają zatrudnienie.

Eksport - kształtowanie proeksportowej gospodarki m.in. przez odpowiednie rozwiązania systemowe i instytucjonalne oraz prowadzenie aktywnej polityki promocji eksportu.

Przedsiębiorczość - niezbędne jest rozwijanie postaw przedsiębiorczych - zaradności, innowacyjności, odpowiedzialności za los własny i wspólnoty, poprawianie otoczenia prawno-administracyjnego i prawno-finansowego przedsiębiorstw, rozwijanie rynku kapitałowego i ułatwianie przedsiębiorcom dostępu do różnych form kapitału finansowego, w tym mechanizmów mikropożyczkowych.

Innowacyjność - wsparcia wymagają działalność badawcza i powiązania sfery badawczej i rozwojowej z gospodarką, rozwój rynku

innowacji i e-gospodarki, upowszechnienie praw własności przemysłowej, realizacja spójnej polityki innowacyjnej.

Ochrona rynku - ochrona konkurencji oraz dążenie do wyeliminowania zagrożeń związanych z nieuczciwą konkurencją, przejrzyste reguły pomocy publicznej, liberalizacja rynków sieciowych (energetyka, infrastruktura).

Integracja społeczna - państwo skupia swoją uwagę na ograniczeniu sfery skrajnego ubóstwa, a także niwelowaniu czynników wykluczających, takich jak: deficyt mieszkaniowy, bariery komunikacyjne, nierówność w dostępie do edukacji i dóbr kultury, niepełnosprawność.

Wiedza i kompetencje - lepsza jakość życia obywateli wynika z usuwania barier ograniczających dostęp do edukacji na wszystkich etapach kształcenia szkolnego i w każdym z regionów. System edukacji powinien być otwarty na potrzeby rynku pracy i systemy edukacji w innych krajach. Ważna jest poprawa funkcjonowania systemu oświaty i rezultatów kształcenia.

Aktywizacja i mobilność - uzyskanie mobilności pracowników w celu lepszego dostosowania popytu i podaży na rynku pracy, a tym samym ograniczenia bezrobocia.

Gospodarowanie przestrzenią zorientowane na jej ekonomiczną waloryzację przy zapewnieniu niezbędnej ochrony zasobów przyrodniczych. Priorytet ten obejmie działania odnoszące się m.in. do: kształtowania sieci osadniczej oraz głównych sieci infrastrukturalnych, rewitalizacji terenów poprzemysłowych, racjonalizacji gospodarki zasobami geologicznymi, regulacji dostępu do zasobów przyrodniczych, zabezpieczenia odpowiednich zasobów dyspozycyjnych wody oraz zwiększenia lesistości.

Do realizacji celów i priorytetów Narodowego Planu Rozwoju zaproponowano 30 kierunków działań. Wyszczególnione w ich ramach przedsięwzięcia oraz działania wynikają z opracowanych strategii rozwoju branż, regionów i sektorów gospodarki, a także prognoz na najbliższych 15 lat. Stanowią one podstawę do opracowania programów operacyjnych.

Jakie instrumenty finansowe przewidziano w NPR?

Projekt zawiera otwarty katalog instrumentów finansowych (istniejących i projektowanych) pozwalających na realizację przyjętych założeń. Podstawowym kryterium doboru instrumentów jest ich skuteczność w realizacji następujących celów:

- zwiększenie dostępności do kapitału,
- radykalne uproszczenie procedur prefinansowania i współfinansowania projektów,
- wprowadzenie wieloletniego planowania przedsięwzięć.

Jak podzielone będą pieniądze pomiędzy programy?

Najważniejsze ustalenie dotyczy rozdysponowania środków pomiędzy programy sektorowe a 16 programów regionalnych. Proponuje się przyjęcie następującej proporcji rozdysponowania środków w ramach funduszy strukturalnych – ok. 50% na działania krajowe oraz ok. 50% na działania regionalne w ramach funduszy strukturalnych.

Tabela 2. Indykatywny podział środków finansowych w ramach NPR (mln Euro) na programy operacyjne.

Programy horyzontalne (kierunki rozwoju), programy operacyjne	Ogółem	Ogółem środki publiczne	środki publiczne (UE + współfinansowanie krajowe)	ogółem środki publiczne UE	Unia Europejska*							Wkład krajowy na dofinansowanie ze środków publicznych	Prywatne	Priorytety i działania finansowane wyłącznie z krajowych środków publicznych*	Całość UE (%)
					NSRO	w tym			EFRROW	EFR	Programy Celu 1a NPF				
						EFRR	EFS	FS							
1=2+13	2=3+14	3=4+12	4=5+9+10+11	5=6+7+8	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
Wzmocnienie potencjału rozwojowego regionów i przekształcenia strukturalne obszarów wiejskich	65446,1	49522,7	44722,7	33542,0	25623,0	19465,3	3089,1	3068,6	6772,0	1147,0	b.d.	11180,7	15923,5	4800,0	40,6
16 Regionalnych Programów Operacyjnych	39200,0	28000,0	28000,0	21000,0	21000,0	17910,9	3089,1					7000,0	11200,0		33,3
PO Spójność i konkurencyjność regionów	8994,7	8494,7	5694,7	4271,0	4271,0	1202,4		3068,6				1423,7	500,0	2800,0	6,8
Programy operacyjne współpracy przygranicznej i terytorialnej	469,3	469,3	469,3	352,0	352,0	352,0						117,3			0,6
PO Rozwój obszarów wiejskich	14641,1	11029,3	9029,3	6772,0					6772,0			2257,3	3611,7	2000,0	0,0
PO Rybolstwo i przetwórstwo ryb	2141,1	1529,3	1529,3	1147,0						1147,0		382,3	611,7		0,0
Infrastruktura techniczna	36456,6	28916,1	23716,1	17787,1	17787,1	2521,6		15265,5			b.d.	5929,0	7540,4	5200,0	28,2
PO Infrastruktura drogowa	27091,5	20151,1	17351,1	13013,3	13013,3	1856,3		11157,0				4337,8	6940,4	2800,0	20,6
PO Infrastruktura kolejowa	6171,1	6171,1	5771,1	4328,3	4328,3	219,7		4108,6				1442,8		400,0	6,9
PO Sieci energetyczne	3194,0	2594,0	594,0	445,5	445,5	445,5						148,5	600,0	2000,0	0,7
Zasoby naturalne	10120,0	9620,0	7620,0	5715,0	5715,0	377,2		5337,8			b.d.	1905,0	500,0	2000,0	9,1
PO Środowisko	10120,0	9620,0	7620,0	5715,0	5715,0	377,2		5337,8				1905,0	500,0	2000,0	9,1
inwestycje w przedsiębiorstwach	15120,4	11086,0	10086,0	7564,5	7564,5	7110,5	454,0				b.d.	2521,5	4034,4	1000,0	12,0
PO Rozwój i modernizacja przedsiębiorstw	9193,1	6709,3	6209,3	4657,0	4657,0	4203,0	454,0					1552,3	2483,7	500,0	7,4
PO Nauka, nowoczesne technologie i społeczeństwo informacyjne	5927,3	4376,7	3876,7	2907,5	2907,5	2907,5						969,2	1550,7	500,0	4,6
Rozwój zasobów ludzkich i kapitału społecznego	10951,9	10951,9	7951,9	5963,9	5963,9	129,0	5834,9				b.d.	1988,0		3000,0	9,5
PO Wyzwolenie i kompetencje	5489,3	5489,3	3689,3	2767,0	2767,0		2767					922,3		1800,0	4,4
PO Zatrudnienie i integracja społeczna	4689,3	4689,3	3689,3	2767,0	2767,0		2767					922,3		1000,0	4,4
PO Społeczeństwo obywatelskie	773,2	773,2	573,2	429,9	429,9	129,0	300,9					143,3		200,0	0,7
Pomoc techniczna	594,0	594,0	594,0	445,5	445,5	445,5	0,0				b.d.	148,5			0,7
PO Pomoc techniczna	594,0	594,0	594,0	445,5	445,5	445,5						148,5			0,7
	138689,0	110690,7	94690,7	71018,0	63099,0	30049,0	9378,0	23672,0	6772,0	1147,0	b.d.	23672,7	27998,3	16000,0	100,0
Programy w ramach Celu 1a	3466,7	3466,7	3466,7	2600							2600	866,7			
Ogółem	142155,6	114157,3	98157,3	73618,0	63099,0	30049,0	9378,0	23672,0	6772,0	1147,0	2600	24539,3	27998,3	16000,0	

Źródło*: Alokacje polityki spójności w latach 2007-2013 – Szacunki na podstawie założeń Komisji Europejskiej, Urząd Komitetu Integracji Europejskiej, 29 listopada 2004 r.

**szacunki które ulegną weryfikacji w trakcie przygotowywania programów operacyjnych

NSRO - Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia instrument polityki spójności UE)

EFS - Europejski Fundusz Społeczny (instrument polityki spójności UE)

FS - Fundusz Spójności (instrument polityki spójności UE)

EFRROW - Europejski Fundusz Rolny Rozwoju Obszarów Wiejskich (instrument Wspólnej Polityki Rolnej)

EFR - Europejski Fundusz Rybny (instrument strukturalny Wspólnej Polityki Rybackiej)

EFRR - Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (

Jakie zmiany instytucjonalne zawiera NPR?

W NPR zaproponowano zmiany dotyczące funkcjonowania państwa. Dotyczą one:
rozwoju regionalnego
nauki i szkolnictwa wyższego
edukacji
rynku pracy
systemu finansów publicznych
struktury centralnej administracji rządowej
ustawodawstwa i egzekucji prawa

- Regionalne Programy Operacyjne będą przygotowywane i wdrażane przez samorządy województw. Ministerstwa nie będą mogły prowadzić samodzielnie, czyli bez porozumienia z samorządami województw, polityki różnicującej sytuację poszczególnych regionów i ingerującej w ich potencjał rozwojowy.
- Ustawowe zapewnienie stabilnych i wydajnych źródeł dochodów własnych, współmiernych do zadań oraz znaczącej swobody w określaniu kierunku finansowanych z tych źródeł wydatków publicznych.
- W ustawie o finansach publicznych musi zostać szerzej uregulowana możliwość wieloletniego planowania budżetowego, bazującego na przyjmowanych przez rząd i właściwe organy samorządu terytorialnego wieloletnich programach rozwojowych.
- Liczba powiatów powinna zostać ograniczona ponieważ wiele z nich nie ma wystarczającego potencjału ekonomicznego i administracyjnego by efektywnie wypełniać swe zadania. Możliwe jest to przez ustawowe przyjęcie kryteriów, których nie spełnienie w określonym czasie doprowadzi automatycznie do likwidacji powiatu. Ze względu na kalendarz wyborczy wywołaną w ten sposób zmianę sieci powiatów można przeprowadzić w 2009 lub 2013 roku. Wariant pierwszy daje powiatom 4 lata na dostosowanie się do ustawowych standardów, wariant drugi 8 lat, przy założeniu, że odpowiednia ustawa zostanie uchwalona najpóźniej z początkiem 2006 r.
- Wzmocnienie kompetencji samorządu województwa.
- Nadzór sprawowany przez wojewodę w stosunku do organów samorządu terytorialnego ma dotyczyć zgodności z prawem podejmowanych przez nie uchwał i działań. Jednakże przepisy powinny dopuszczać także nadzór celowościowy, czyli pod względem gospodarności i rzetelności w przypadku wykonywania przez organy samorządu zadań z zakresu administracji rządowej, finansowanych z dotacji budżetu państwa. Dotacje jednak nie mogłyby być dalej instrumentem finansowania zadań własnych samorządu terytorialnego.

- Utworzenie w ramach służby cywilnej korpusu wojewodów, złożonego z wysokiej rangi urzędników nie związanych z żadnym ugrupowaniem politycznym.
- Rządowe Centrum Studiów Strategicznych (a po wejściu w życie nowej ustawy - Narodowe Centrum Studiów Strategicznych) powinno być koordynatorem planowania przestrzennego umiejscowionym w strukturach rządu.
- Powinny powstać komercyjne formy instytucjonalnego pośrednictwa między podmiotami zajmującymi się kształceniem i nauką oraz gospodarką i rynkiem pracy, takie jak: centra badawczo-rozwojowe, platformy technologiczne, akademickie inkubatory przedsiębiorczości.
- Nadanie szkołom wyższym formy spółki kapitałowej użyteczności publicznej.
- Nowelizacja Karty Nauczyciela pozwoli gminom na większą elastyczność w prowadzeniu własnej polityki oświatowej.
- Potrzeba poprawy płynności i minimalizacji potrzeb kredytowych budżetu oraz racjonalizacji wydatków jednostek sektora finansów publicznych.
- Potrzebna jest nowelizacja ustawy o finansach publicznych, tak aby dostosować konstrukcję budżetu i mechanizm finansowania przedsięwzięć rozwojowych do warunków członkostwa Polski w UE i funkcjonowania instrumentów strukturalnych oraz polityki spójności. Należy także uregulować możliwość montażu finansowego z udziałem różnego rodzaju podmiotów publicznych i prywatnych. Z tego punktu widzenia potrzebne jest również przejście do memoriałowego ujęcia wydatków budżetowych.
- Potrzebna jest nowelizacja ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, tak aby zapewnić im stabilne i wydajne źródła finansowania usług publicznych i rozwoju, a jednocześnie włączyć do budżetów samorządowych środki regionalnych i lokalnych funduszy celowych. Nowe przepisy ustawowe określają także zasadę naliczania subwencji, które w ten sposób zostaną ustabilizowane, ułatwiając samorządom prowadzenie długofalowej polityki finansowej. Dobrym źródłem finansowania subwencji wyrównawczej mogłyby być środki z podatku VAT płacone od inwestycji publicznych. W ten sposób wysiłek inwestycyjny samorządów terytorialnych wspomagałby ich możliwości inwestycyjne, przede wszystkim w jednostkach ekonomicznie słabszych.
- Uzyskanie przez organy samorządu terytorialnego możliwości dysponowania znacznie większymi środkami publicznymi pociąga za sobą konieczność wzmocnienia także nadzoru nad działalnością finansową jst, co skutecznie będzie zapobiegać sprzeniewierzaniu bądź marnotrawieniu tych środków.

- Zmiana systemu podatkowego, który stopniowo włączy gospodarstwa rolne i ludność wiejską do powszechnego systemu fiskalnego oraz ustanowi efektywny mechanizm podatku od wartości nieruchomości, zapewniający gminom źródło finansowania ich przedsięwzięć infrastrukturalnych i pobudzania lokalnego rozwoju.
- Określenia relacji między ministerstwem gospodarki i ministerstwem skarbu państwa, tak aby pierwsze z nich całościowo zajmowało się problemami restrukturyzacji i udzielaniem pomocy publicznej, natomiast drugie odpowiadało za ochronę majątku państwowego oraz nadzorowanie zarządzania składnikami tego majątku, w tym ich prywatyzacją.
- Wyprofilowania funkcji i zadań ministerstwa infrastruktury, aby nie pokrywały się one z kompetencjami ministerstw: gospodarki, skarbu państwa oraz nauki i informatyzacji.

Co dalej będzie się działo ze Wstępnym Projektem NPR ?

Wstępny projekt Narodowego Planu Rozwoju na lata 2007-2013 został zatwierdzony przez Radę Ministrów w dniu 11 stycznia 2005 i skierowany do ogólnonarodowej debaty.

Prace nad końcową wersją projektu będą prowadzone równoległe z opracowaniem i przyjęciem:

kilkunastu strategii sektorowych i horyzontalnych,

Narodowej Strategii Rozwoju Regionalnego,

aktualizacją 16 strategii regionalnych,

koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju.

Podjęte zostaną prace nad przygotowaniem ustalonych w projekcie NPR programów operacyjnych.

Końcowe przygotowanie NPR wymaga ponadto opracowania prognoz i ocen oddziaływania lub wpływu Planu na środowisko naturalne, rynek pracy, konkurencyjność gospodarki i innowacyjność przedsiębiorstw oraz oceny przewidywanego efektu makroekonomicznego. We wszystkich tych pracach będą na bieżąco wykorzystywane wyniki monitoringu i oceny wdrażania Narodowego Planu Rozwoju na lata 2004-2006.

Ostateczna wersja NPR zostanie zatwierdzona do końca 2005 roku przez nowy rząd. Rok 2006 zostanie wykorzystany na przeprowadzenie wszystkich przygotowań instytucjonalnych i logistycznych warunkujących kompleksowe podjęcie realizacji Planu od początku 2007 r.